

Література

1. <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2404-17>
2. <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/739-2013-%D1%80>
3. Золотых Н., Симонов Б. Государственно- частное партнерство в инновационной сфере, рамочный отчет. – М.; 2003 – Декабрь, Варнавський В. Государственно- частное партнерство: некоторые вопросы теории и практики/ В. Варнавський // Мировая экономика и международные отношения – 2011. - №9 – С. 41-45
4. Гриценко Л.Л. Концептуальні засади державно-приватного партнерства / Нейкова І.С. Державно-приватне партнерство як складова інвестиційного механізму інноваційного розвитку / І.С. Нейкова // Науковий вісник Національного університету ДПС України (економіка, право). – 2010. – № 1(48). – С. 152–160
5. Павлова Г. Державно-приватне партнерство: аналіз світового досвіду та шляхи розвитку в Україні / Г. Павлова // Публічне управління: теорія та практика: зб. наук. праць. – 2011. – № 3. – С. 130-133
6. Павлюк К.В. Розвиток державно-приватного партнерства у сфері житлово-комунального господарства в Україні / К.В. Павлюк, О.В. Степанова // Економіка промисловості. - 2010. – № 49. – С. 172-182
7. Павлюк К. В. Сутність і роль державно-приватного партнерства в соціально-економічному розвитку держави / К. В. Павлюк, С. М. Павлюк // Наукові праці КНТУ. Економічні науки. – 2010. – № 17. – С. 10 – 19
8. Надолішній П. Публічно-приватне партнерство в Україні: теоретико-методологічні засади і умови інституціалізації [Електронний ресурс] / П. Надолішній, Н. Піроженко // Теоретичні та прикладні питання державотворення: зб. наук. праць. Вип. 10. – 2012. – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/e-journals/tppd/2012_10/zmist/R_1/02%20Nadolishni.pdf
9. Запатріна І.В. Публічно-приватне партнерство в Україні: перспективи застосування для реалізації інфраструктурних проєктів і надання публічних послуг / І.В. Запатріна // Економіка і прогнозування. – 2010. – № 4. – С. 62-86.
10. Мущинська Н.Ю. Публічно-приватне партнерство як інструмент сталого регіонального розвитку / Н.Ю. Мущинська // [Електронний ресурс] / . – Режим доступу: http://eprints.kname.edu.ua/17262/1/162-167_%D0%9C%D1%83%D1%89%D0%B8%D0%BD%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B0_%D0%9D%D0%AE.pdf
11. Історія економічних учень: підручник / Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка ; за ред. В. Д. Базилевича. - К. : Знання, 2004. - 1300 с. С. 1003-100
12. Базилевич В. Ільїн В. Інтелектуальна власність: підручник Київ.: Знання, 2006. – 431 с. С. 412
13. Указ Президента України «Про рішення Ради з національної безпеки і оборони України від 06 травня 2015 року «Про Стратегію національної безпеки України»»[Електронний ресурс] / . – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/287/2015>

УДК 351:614:8

Клочко А., д.ю.н., професор

ХНУВС, Україна

Борисова Л., канд.ю.н., доц.

НУЦЗУ, Україна

Нікітіна Л., канд.техн.н., доц.

НТУ ХПІ, Україна

ПРІОРИТЕТНІ ТЕНДЕНЦІЇ ЩОДО РЕФОРМУВАННЯ СФЕРИ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ

Klochko A., Dr., Prof.

Borysova L., Ph.D., Assoc. Prof.

Nikitina L., Ph.D., Assoc. Prof.

PRIORITY TRENDS IN CIVIL PROTECTION REFORMS

Підсумковим документом Саміту «Перетворення нашого світу: порядок денний у сфері сталого розвитку до 2030 року», який відбувся у вересні 2015 року в рамках 70-ї сесії Генеральної Асамблеї ООН у Нью-Йорку, затверджено 17 Цілей Сталого Розвитку та 169 завдань. Для встановлення стратегічних рамок національного розвитку України на період до 2030 року на засадах принципу «Нікого не залишити осторонь» було започатковано інклюзивний процес адаптації Цілей сталого розвитку.

Основні принципи побудови такої системи містить Сендайська рамкова програма зменшення ризиків надзвичайних ситуацій. Згідно документу «Тлумачення Сендайської Рамкової Програми зі зменшення ризиків НС» ризиками НС та цивільного захисту. Програма найсучасніші ідеї та моделі управління ризиками та системами цивільного захисту, передбачає багаторівневе людського життя та збереження навколишнього природного середовища як управління ризиками. Євроатлантичний центр координації реагування на катастрофи (EADRCC) координує допомогу у разі катастрофи в країні – члені РЄАП і несе відповідальність за постійне утримання організації та процедур EADRCC в цілковитій готовності відреагувати на надзвичайну ситуацію. Співпрацю з підготовки і реагування на катастрофи в НАТО називають Цивільним плануванням на випадок надзвичайних ситуацій. Ефективне реагування на катастрофи в рамках Партнерства заради миру передбачає координацію транспортних служб, медичних ресурсів, зв'язку, засобів долання наслідків катастроф та інших цивільних ресурсів.

Розробляючи плани дій на різні випадки, відповідні процедури і необхідне обладнання, а також спільно тренуючись і навчаючись, країни – члени НАТО і партнери отримали можливість ефективно координувати через EADRCC допомогу з ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій. Результатом цієї угоди став пілотний проект із запобігання повеням та ліквідації їх наслідків у карпатському регіоні, широкомасштабні польові навчання EADRCC в Україні. Комітет з цивільного планування на випадок надзвичайних ситуацій (SCEPC) приділяє увагу тим аспектам науково-технічного розвитку, які пов'язані з безпекою у сферах, визначених як важливі для спільної безпеки міжнародного співтовариства. З 1995 року на основі Інтернету діє Клірингова система CCMS, що сприяє доступу до екологічних баз даних та дає учасникам можливість отримувати, організовувати, зберігати і розповсюджувати екологічну інформацію, яка цікавить усіх. Технічні звіти про пілотні дослідження і проекти CCMS публікуються, а інформація, пов'язана з діяльністю CCMS, розповсюджується через відповідну веб-сторінку [1]. Ряд систем інформації та зв'язку (CIS) взаємодіє з національними фіксованими і мобільними мережами, покриваючи всю територію НАТО, і забезпечує зв'язок між штаб-квартирою НАТО в Брюсселі, усіма штабами інтегрованої військової командної структури, столиць держав і національних військових командувань. Служба інформаційних систем штаб-квартири НАТО (ISMS) забезпечує інформаційні системи Північноатлантичної ради, Комітету оборонного планування і Військового комітету.

Протягом 2018-2019 років на офіційному сайті Державної служби з надзвичайних ситуацій України з'явилися проекти двох документів – проект Порядку функціонування системи моніторингу і прогнозування надзвичайних ситуацій та

II Міжнародна наукова конференція «ВОЄННІ КОНФЛІКТИ ТА ТЕХНОГЕННІ КАТАСТРОФИ: історичні та психологічні наслідки»

проект Регламенту взаємодії суб'єктів моніторингу, спостереження, лабораторного контролю і прогнозування надзвичайних ситуацій. Розглянувши проекти зазначених нормативних актів через призму першого пріоритету Сендайської рамкової програми, актуально:

При реформуванні організаційно-правової структури у цивільному захисті України та відповідності цих змін міжнародним стандартам важливо уникати понятійних неузгодженостей і поступового приведення української термінологічної бази у відповідність до міжнародної термінології. Наприклад, КЦЗУ дає базову термінологію поняття ризиків, розділення ризиків на природні та ризики техногенних катастроф, оперує поняттями «надзвичайні ситуації природного та техногенного характеру» та «реагування на надзвичайні ситуації». Міжнародні документи, ЕСНО Factsheet – Disaster Risk Reduction, IOM in Disaster Risk Reduction and Resilience Natural Hazards, UnNatural Disasters, СРП оперують поняттям «катастрофа».

Підрозділи з питань цивільного захисту, що утворюються при об'єднанні територіальних громадах та на відповідних старостинських округах, при реформуванні системи цивільного захисту в умовах децентралізації потребують окремої уваги: значна кількість повноважень має перейти на рівень найменшої адміністративно-територіальної одиниці – об'єднаної територіальної громади. Для забезпечення належного функціонування цієї ланки системи ЦЗ необхідно здійснити нормативне закріплення функцій та повноважень та порядку взаємодії між ДСНС та добровільними пожежними формуваннями, що створюються на рівні ОТГ.

У розумінні СРП інвестування включає в себе: фінансові ресурси для збільшення стійкості потенціалу, розробку стратегій, планів, нормативних актів у відповідних секторах з урахуванням чинників, які впливають на потенціал громади та держави. Затверджена Державна цільова екологічна програма матеріально-технічного переоснащення національної гідрометеорологічної служби на період 2022 – 2024 роки (постанова КМУ від 12.05.21 № 465) дозволить здійснити поетапне технічне оснащення державної системи гідрометеорологічних спостережень та радіаційного моніторингу, спостережень за забрудненням навколишнього природного середовища.

Навчання в сфері цивільного захисту має формувати комплекс знань у сфері ЦЗ, моніторингу НС та оцінки отриманої інформації, розуміння системи управління ризиками природних та техногенних катастроф та подальше використання цих знань для підвищення рівня готовності до НС. На території України 37 працівників пожежно-рятувальних підрозділів для забезпечення місцевої пожежної охорони пройшли відповідну підготовку на базі навчальних підрозділів ДСНС [3].

Підготовка у сфері цивільного захисту за сучасною системою навчання «тренери для тренерів». Така система передбачає реалізацію національної навчальної програми для інструкторів (тренерів) з цивільного захисту на усіх рівнях ЄДСЦЗ, які отримують знання у сфері цивільного захисту у відповідності до найновіших методів та тем у сфері цивільного захисту. Після проходження навчання ці тренери навчають тренерів районного рівня, які у подальшому реалізують програми навчання на рівні району, та, у подальшому, тренування населення ОТГ.

Важливим чинником подальшого забезпечення комплексної протидії НС та мінімізації їх наслідків є: підвищення готовності до надзвичайних ситуацій природного та техногенного характеру, що повинно забезпечуватися розвитком державного центру управління в надзвичайних ситуаціях ДСНС; технічне переоснащення сучасною технікою, аварійно-рятувальними засобами та спеціальним обладнанням сил цивільного захисту, що входять до складу системи ДСНС; участь фахівців та команд ДСНС у міжнародних навчаннях, семінарах, тренінгах та інших навчально-практичних заходах у рамках співробітництва з НАТО, ЄС, ООН та іншими міжнародними

організаціями. результативність чіткого розподілу функцій у галузі цивільної оборони між органами державної влади і органами місцевого самоврядування.

УДК 338.43:504.64

Кобець Ю., канд. політ. н.

Прикарпатський університет імені Василя Стефаника, Україна

ЕКОЛОГІЧНА БЕЗПЕКА В СИСТЕМІ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ

Kobets Yu., PhD in Political Science

ECOLOGICAL SAFETY IN THE NATIONAL SECURITY SYSTEM

Одним з головних принципів внутрішньої та зовнішньої політики України є забезпечення екологічно та техногенно безпечних умов життєдіяльності громадян і суспільства, раціонального використання природних ресурсів та захисту навколишнього природного середовища від надмірного забруднення. Екологічна політика спрямована на розв'язання існуючих екологічних проблем та їх попередження, які можуть призвести до негативних екологічних, соціальних та економічних наслідків. Основними екологічними проблемами українського сьогодення є: забруднення атмосферного повітря, проблеми використання водних ресурсів, зміни клімату, деградація та забруднення ґрунтів, утворення та зберігання відходів, надмірна експлуатація надр, збереження біорізноманіття та ландшафтів.

Екологічна безпека нами розглядається як динамічна складова регіональної системи, що забезпечує її гармонійний розвиток в умовах захищеності від реальних та потенційних антропогенних та природних впливів. Рівень безпеки, в основному, визначається ймовірністю проявів небезпеки. Закон України «Про національну безпеку України» свідчить, що національна безпека України – захищеність державного суверенітету, територіальної цілісності, демократичного конституційного ладу та інших національних інтересів України від реальних та потенційних загроз.

Із зазначено видно, що в концепції національної безпеки України важливе місце серед основних напрямків реалізації її інтересів, що здійснюються у різних сферах: політичній, економічній, соціальній, духовній, інформаційній, воєнній належить екологічній. Екологічна безпека є компонентом національної безпеки, що гарантує захищеність життєво важливих інтересів людини, суспільства, держави та довкілля від реальних чи потенційних загроз, що їх створюють природні чи антропогенні чинники. До того ж, екологічна складова кожного із зазначених видів безпеки може стати тим інтегратором, що об'єднає їх у систему національної безпеки, допоможе знайти їх оптимальне співвідношення в цій системі. Більше того, сьогодні вже не викликає сумніву, що будь-який аспект національної безпеки, будь-то економічний, технологічний чи оборонний втрачає свій сенс у разі непридатності довкілля для життя і діяльності людини. Ось чому екологічну безпеку слід розглядати не як одну із складових національної безпеки суспільства, а як інтегратор, який здатний, з одного боку, консолідувати суспільство, а з іншого – забезпечити його прогресивний поступ.

Важливість дослідження екологічної безпеки в системі національної безпеки пов'язано з аналізом, попередженням та прогнозуванням надзвичайних ситуацій природного і техногенного характеру, що характеризуються постійним збільшенням матеріальних збитків і соціальних втрат. Ще наприкінці ХХ ст. людство втрачало в результаті аварій і катастроф 5-10% сукупного валового продукту, тоді як його щорічний приріст становив лише 2-3%. На сьогодні характер надзвичайних ситуацій почав різко змінюватися, небезпеки і загрози стають тісніш взаємопов'язаними, дослідження їх дедалі більше переходить у міждисциплінарну площину. Ризик